

Какво Ви кара да се гордеете, че сте българин?

Публикувано от **mOn** на 11.03.2010

Какво в българската история и култура утвърждава самочувствието Ви на български гражданин?

/есе/

Още най-старите цивилизации отреждат на историята и културата, респективно на възпитанието и образованието, главна роля за самочувствието на хората, за тяхното усъвършенстване и благоденствие. Това е и основната идея в социалните утопии на философите от древността до наши дни. Историята и културата са и главен принцип при функционирането на съвременните развити общества, основаващи се на многовековни традиции и почит към националното историческо наследство.

Миналото е най-великата опора на всеки национален идеал. Това е разбрал още през 18в. Паисий Хилендалски, който написва своята "История славяноболгарская" /1762г./ с цел да въздейства върху националното съзнание на българина и да му помогне да разбере кой е, откъде идва и накъде трябва да върви. Първите ни възрожденци, устремявайки взор в бъдещето, осъзнават, че пътят към него тръгва от дълбините на историята. Самопознанието на един народ във всичките му аспекти е важна предпоставка за осъзнаване на собствената му самобитност, самоуважение и стремеж за достойно място сред другите културни народи.

Днес всички българи, и най-вече младото поколение, се нуждаят от нравствени образци, с които нашата история е пълна. Но как да стигнат до всички, след като е всеизвестен фактът, че читателят става все по-рядко явление. В електронните медии и пресата, които са по-достъпни и предпочитани от младите хора, за светлите примери от миналото и за техните възвишени идеали, благодарение на които сме оцелели като народ и България я има на картата на Европа вече 1300години, почти не се намира място. Не е по-голяма заслугата за това и на изтерзаното от "евроинтегриращи" реформи българско образование, превърнато в пале за всевъзможни експерименти.

Българското училище трябва не само да дава знания на учениците, но и чрез тези днаания да възпитава национални добродетели, а не да притъпява националното чувство в името на "по-висши" интеграционни цели. Не можем да бъдем граждани на Европа и света,

ако първо не сме граждани на собствената си Родина. Никой не би ни уважавал, ако сами себе си не уважаваме. Много са светлите имена в нашата духовна история - от славянските първоучители св.св. Кирил и Методий и св.Иван Рилски до възрожденските просветители Йосиф Брадати, Паисий Хилендарски и Неофит Рилски. Трябва да се поучим от уроците на историята, за да не загубваме своите ориентири, за да не бъдат безцеремонно завладяни духовните територии на националните ни герои. Тъжно е, че днес, когато тайни и граници в общуването, има хора , които не умеят да си служат с кирилицата, все по-малко се интересуват от народността си произход, не знаят например кой е Патриарх Евтимий и не правят разлика между Яворов и Вапцаров.

Писмеността е информационен посредник, и не просто между хората, разделени от пространството, времето, живота и смъртта. Анещо много повече : тя е информационен канал между Духа и Материята, между твореца и неговото творение. Особено силна гордост изпитва човек, когато се вгледа в каменните рисунки и надписи на прабългарите. Това са реплики от диалога с вечността, това е разговорс Бога. А книгите са пък неговият отговор. Вярата, че писмеността е "човешкият глас" на Бога, е непроменлива величина през цялата българска история. Тази вяра навярно е била и главният аргумент на Константин-Кирил Философ, когато е оборвал триезичната догма : че всеки народ има неотменното, свещеното право да чува "човешкият глас" на Бога на своя роден език ! Многобройни са актовете на вярата, превърнала се в синоним на гордост и самочувствие, че си българин, че те има на тази земя многострадална. За да има любов между хората, за да има прошка за несъвършенствата, за да има род и отечество !

Когато в края на 14в. пожарът на османското нашествие изпепелява българската земя, нашият народ има повече от пет века принадлежност към лоното на православната християнска църква.

Последствията от направения през 9-ти век от княз Борис далновиден държавнически ход са наистина отрадни. Общата религия ускорява извънредно много обединението на двата основни етнически елемента в българската държава - славянския и прабългарския - в единна народност.Тя се консолидира в следващите векове под влиянието както на цялата поредица от общонародни изпитания, така и на непрекъснато развитие на националната култура. У нас, както и навсякъде другаде в епохата на Средните векове, основната институция, тласкаща напред развитието на духовната, а в известна степен и на материалната куртура, е именно църквата.Дейността в нейна полза вече не е само израз на привързаност към догмите на християнската религия. То е проява на национално съзнание, която често се санкционира жестоко от страна на поробителя. И тук е достойно да се спомене ктиторството - дейност в полза на християнската църква, с вековни традиции в българските земи. Севастократор Калоян и съпругата му Десислава, чиито образи и до днес красят стените на знаменитата Боянска църква. В годините на робството обаче дейността на ктиторите добива особен, народополезен смисъл, достоен за самочувствието ни на български граждани.Достоен за почит в историята и културата е целият български народ, който ревниво е пазел българщината и именно той е големият

"дарител" на националното ни самочувствие.

Борбата на българския народ срещу османското робство преминава през различни етапи, приемайки различни форми. Постепенно се изживяват надеждите за освобождение с помощта на западните християнски държави. Не довежда до някакъв резултат и активното участие на българите в руско-турските войни, започнали през 17-ти и продължили през 19-ти век. Не постига успех и четническата тактика. Опитите за единоействие с освободителните движения на съседните балкански народи също не са плодотворни. Периодът след Кримската война, разпадането на Втората българска легия и особено разгрома на четата на Хаджи Димитър и Стефан

Караджа, спомага в българското освободително движение, тласкано напред от обективните условия в страната и от международната обстановка, да започне процес на преоценка на старите идейно-политически доктрини. Все повече се налага идеята за отвоюване на националната независимост чрез организирана въоръжена борба и създаването на единна революционна организация, която да обедини усилията на българската емиграция и целия български народ. В този момент на търсения и преоценки на сцената на българското националноосвободително движение се появява фигурата на

ВАСИЛ ЛЕВСКИ.

ВАСИЛ ИВАНОВ КУНЧЕВ Е РОДЕН НА 6-ТИ ЮЛИ 1837г. В КАРЛОВО. Загубвайки рано баща си, той става послушник при вуйчо си, хилендарски монах, с надеждата, че това ще му даде възможност да получи образование в Русия. Това обаче не става и след трите отделения, завършени в Карловското взаимно училище, Левски учи за известно време в старозагорското класно училище. По настояване на вуйчо си приема монашество и става дякон под името Игнатий. Около 1861г. до него достигат призивите на Г.С.Раковски към родолюбците в страната за въоръжена борба. В НАЧАЛОТО НА МАРТ 1862г., СЛЕД КАТО СЕ ОТКАЗВА ОТ ДУХОВЕНСТВОТО, ЛЕВСКИ СЕ ОТПРАВЯ КЪМ БЕЛГРАД И ПОСТЪПВА В ПЪРВАТА БЪЛГАРСКА ЛЕГИЯ. ОТТУК НАТАТЪК ПОСВЕЩАВА ЖИВОТА СИ НА БОРБАТА ЗА ОСВОБОЖДЕНИЕ НА БЪЛГАРСКИЯ НАРОД.

След разпускането на легията Левски заминава за Пловдив, но е арестуван и затворен за три месеца. Две години учителства в близкото до родния му град село Вестнягово, а през 1866г. отива в Добруджа, където става учител в село Еникьой. По-близо до границата, той се надява да се свърже с Раковски и да разбере неговите по-нататъшни планове. В началото на 1867г. заминава за Румъния, за да вземе участие в четата на Панайот Хитов, като по настояване на Раковски е определен за знаменосец. Преминавайки заедно с четата в България и преживявайки разочарованието от неуспеха на четническата акция, **ВАСИЛ ЛЕВСКИ СЕ ОЗОВАВА ЗАЕДНО С ЧЕТАТА НА П.ХИТОВ В СЪРБИЯ И ПОСТЪПВА ВЪВ ВТОРАТА БЪЛГАРСКА ЛЕГИЯ.** След нейното разпадане Апостолът остава в Зайчар и прави равностойна на четническото движение от 1867-1868г. През 1868г. той вече има свои планове за по-нататъшното развитие на освободителното дело.

Макар още да споделя четническата тактика на Раковски, Левски вече живее с мисълта за необходимостта от предварително организиране на народа по села и градове, за да бъде готов да подкрепи четите, които ще преминат в България. Тази своя мисия по-късно той развива в нова идея за подготовката на българската национална революция чрез създаване на вътрешна революционна организация и посвещава всичките си сили на осъществяването и. В Зайчар той се убеждава още повече, че българите не трябва да разчитат на сърбите, а преди всичко на себе си, да се подготвят за въстание и тогава да преговарят за общи действия с други страни.

Във връзка с тези свои идеи и виждания Левски прави две обиколки из българските земи, които го убеждават, че е необходимо да се извърши по-голяма подготовка вътре в страната. Навсякъде разговаря с близки хора и познати, за да ги спечели за делото. **НА 11 ДЕКЕМВРИ 1868г. ЛЕВСКИ ЗАМИНАВА ЗА ЦАРИГРАД, ЗА ДА ЗАПОЧНЕ ПЪРВАТА СИ ОБИКОЛКА.** По това време той посещава Перущица, Плевен и Никопол. Обиколката и срещите със съмишленици по градовете и селата, където владее силно недоволство и революционно крушение, го обнадеждават, че в непродължителен срок може да бъде обявено въстание.

ВТОРАТА СИ ОБИКОЛКА ЛЕВСКИ ЗАПОЧВА НА 1 МАЙ 1869г. ОТ НИКОПОЛ, КАТО В ПРОДЪЛЖЕНИЕ НА ЧЕТИРИ МЕСЕЦА ОБИКАЛЯ СТРАНАТА И ОБРАЗУВА ПЪРВИТЕ КОМИТЕТИ, КОИТО СТАВАТ ОПОРА НА ВЪТРЕШНАТА РЕВОЛЮЦИОННА ОРГАНИЗАЦИЯ В БЪЛГАРИЯ. ПЪРВИЯ КОМИТЕТ ЛЕВСКИ СЪЗДАВА В ПЛЕВЕН, МИНАВА ПРЕЗ ЛОВЕЧ И ТРОЯН НА ПЪТ ЗА ЮЖНА БЪЛГАРИЯ. Според условията, той създава на едни места комитети, на други групи, а другаде подтиква хората да работят чрез читалищата. Комитети създава още в Карлово, Пловдив, Перущица, Пазарджик, Стара Загора. Втората обиколка на Левски го убеждава, че преминаването на чети и вдигане на въстание, за което е мислел, биха били само нов революционен изблик без резултати. **ТАКА У ЛЕВСКИ СЪЗРЯВА ИДЕЯТА ЗА ПРОДЪЛЖИТЕЛНА ПОДГОТОВКА НА ВЪСТАНИЕ ВЪТРЕ В СТРАНАТА ОТ РЕВОЛЮЦИОННИ КОМИТЕТИ, СВЪРЗАНИ ОРГАНИЗАЦИОННО ПОМЕЖДУ СИ.**

